



històric imprescindible per comprendre'n coses essencials. Per exemple, perquè s'hi van produir moments d'extraordinària activitat cultural i social, molt superiors a la d'avui, sobretot si es comparen les poblacions i l'estabilitat social i econòmica d'aquells temps i d'ara; i per interpretar amb més fonament la nostra realitat contemporània a les viles sureres, sense cap dubte condicionades pel tarannà i pels esdeveniments sorgits a l'ombra d'aquest complex aglomerat d'indústria, societat, economia i cultura pastat a l'entorn del suro.

*Palafrugell i el suro* pren aquesta activitat industrial com a eix, però al seu entorn reconstrueix pràcticament la història de Palafrugell, perquè busca els enllaços de l'activitat productiva amb els esdeveniments polítics (la Gran Guerra, els fets del 34...), les entitats corporatives i gremials, l'evolució de la tecnologia pròpia i de la general (com el telèfon o l'automòbil), l'urbanisme local, l'assistència sanitària, la situa-

ció de la dona i els moviments polítics i sindicals.

Santiago Hernández (Amer, 1948) ja tenia molta feina feta quan va rebre l'encàrrec d'escriure aquest llibre. Historiador interessat en el món surer, és també autor d'*El món del suro*, que duu el número 9 de la col·lecció de Quaderns de la Revista de Girona. Per tota aquesta feina prèvia, coneixia prou bé els autors que l'havien precedit i per això és pot dir que *Palafrugell i el suro* supera en capacitat narrativa, en compilació interdisciplinària, en simplificació tècnica i, naturalment, en actualització, les obres tradicionals signades per Ramir Medir.

No obstant això, per centrar-se en Palafrugell ha necessitat afegir-hi «140 matins» d'investigació, tal com diu en el text introductori. Sobretot perquè ha tingut la sort de trobar-se amb dos centres que són deus riquíssimes de documentació: l'Arxiu Històric i el Museu del Suro de Palafrugell, als responsables dels quals Hernández sap agrair també la feina d'investigació. És important que ho faci i que en parlem aquí, perquè si els llibres com *Palafrugell i el suro* són síntesis assequibles i manejables d'altíssim valor, convé convidar tothom en general a visitar els centres on s'han documentat i on tenim dipositada la nostra història. Sobretot els centres que, com els de Palafrugell, no

romanen estàtics administrant un patrimoni sinó que treballen per augmentar-lo constantment i per fomentar-hi la investigació. Per això és possible trobar-hi sempre informació inèdita, nous elements.

I pel mateix motiu convé convidar Santiago Hernández i els responsables de la col·lecció de Quaderns de Palafrugell a completar l'estudi. Perquè si una cosa sap greu d'aquest llibre és que el subtítol ens indica que abasta fins a l'acabament de la Guerra Civil i, tant els precedents, com la guerra, com la represa de l'activitat, amb totes les implicacions polítiques i econòmiques, hi són tractats molt més superficialment que la resta.

D'altra banda, no podem oblidar que la indústria i la societat sureres a Palafrugell, de la postguerra al 2000, han passat a un segon terme i han viscut vicissituds determinants, com els tancaments definitius i les profundes transformacions que han estat capaços de fer els que han acceptat el repte de continuar, la qual cosa forneix matèria suficient per a un altre volum. I, finalment, un altre retret: la manca de cura dels editors, que deixen publicar el llibre amb el text de continuïtat penjat i inacabat a la plana 223, en plena explicació dels fets del 1934.

**Enric Serra Amat**

## **Església catòlica i administració pública**

GUTIÉRREZ DEL MORAL, M<sup>a</sup> Jesús.  
**Confesiones religiosas i administraciones públicas. Las relaciones en Girona (1914-1996).**  
Editorial Scripta, 2001.

La tradicional catolicitat del poble espanyol ha propiciat una intensa relació entre l'administració pública i l'Església catòlica, que tant s'ha pogut observar a nivell estatal, autonòmic, provincial com local. Els darrers anys aquesta relació s'està fent extensiva a d'altres confessions religioses, ja d'una manera restrictiva després del Concili Vaticà II i molt més oberta després de la transició política.

El llibre de la professora Gutiérrez del Moral estudia a fons aquesta relació institucional en un període tan dens en canvis polítics i de mentalitat com ho és el que transcorre entre els anys 1914 i 1996. I ho circumscriu molt especialment a les corporacions públiques gironines —Diputació, Ajuntament i darrerament Universitat de Girona—, sense desentendre's del context general del país dintre del qual es mouen les entitats locals.

Mancomunitat, dictadura, guerra i postguerra, règim del general Franco i finalment democràcia. En tan diverses situacions es va movent aquesta relació que, si bé en alguns casos és de simple i clara ajuda del poder civil a organitzacions

SERRA i FEU, Ricard. *Ripollès; Annexos, Cerdanya i Catalunya Nord: delimitació geogràfica-llegendes-relats excursionistes*. Comarques i subcomarques de Catalunya, t. 2, vol. 4. Barcelona: ed. de l'autor, 2000. 283 p.

SERRA, Rosa; RIVAS, Rosa. *S'ha acabat, amor meu: parlem de la separació*. Barcelona: Pòrtic, 2000. 155 p.

SHEERIN, Siobhán. *A cal metge*. Girona: Rey Edicions, 2000. 20 p.

SHEERIN, Siobhán. *Anem a comprar*. Girona: Rey Edicions, 2000. 20 p.

SHEERIN, Siobhán. *El germanet*. Girona: Rey Edicions, 2000. 20 p.

SHEERIN, Siobhán. *És meu*. Girona: Rey Edicions, 2000. 20 p.

SITJAR, Miquel. *Campelles*. Campelles: Ajuntament de Campelles, 2000. 406 p.

TALLEDÀ, David. *Què pensa... Gerard Quintana*. Barcelona: Dèria Editors, 2000. 124 p.

Taller d'escriptura del CEIP, Escola Annexa-Joan Puigvert. *El passadís dels contes. Lletres de Pirita*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 56 p.

TÀPIES, Maria. *Premis Arquitectura Comarques de Girona*. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2000. 53 p.

TERRICABRAS, Josep Maria. *Raons i tòpics: catalanisme i anticatalanisme*. Barcelona: La Campana, 2001. 199 p.

TORMO, Jordi. *Una passejada pel romànic del Baix Empordà*. [s. l.]: Consell Comarcal del Baix Empordà, 2001. 118 p.

TORRENT i ALABAU, Josep. *Encara en queden*. Barcelona: Grup Promotor d'Ensenyament i Difusió, 2000. 112 p.

TROTMAN, Clare. *Un dia a la platja: quina hora és*. Girona: Rey Edicions, 2000. 20 p.

de caràcter eclesial, en la majoria de les actuacions hi ha una contrapartida. Es tracta sovint d'una contractació de serveis que necessiten els centres hospitalaris i assistencials, serveis que l'estament eclesial facilita a uns preus molt mòdics. També es presenta una estreta col·laboració en la conservació i restauració de monuments que, tot i ser propietat de l'Església, tenen un innegable interès general. També es tracta de venda, lloguer o cessió d'ús d'edificis de propietat eclesial per a fins de caràcter civil, generalment cultural o docent.

L'autora estudia a fons el tema i el desenvolupa sistemàticament i d'una manera exhaustiva i amb tot detall. Per una part el treball ofereix un veritable interès històric i per l'altra contempla els aspectes de caràcter jurídic que afecten cadascun dels contractes relacionats.

En aquesta obra es reflecteix en tota la seva extensió i amplitud la noble labor que la Diputació va realitzant en el camp assistencial, en el cultural i en general i molt específicament en el de la conservació del patrimoni artístic i arqueològic de les nostres comarques, fet que justifica plenament que la corporació hagi fet possible l'edició d'aquest acurat i minuciós treball d'investigació i de síntesi.

## Els constructors d'una ciutat

DOMÈNECH I CASADEVALL, Gemma. **Els oficis de la construcció a Girona. 1419-1833.**

Col·lecció de monografies de l'Institut d'Estudis Gironins, núm. 17. Girona, 2001. 430 pàgines.

El paisatge urbà no és pas fruit de l'obra capriciosa de l'atzar sinó el resultat de l'acció continuada dels ciutadans que hi viuen i que el viuen, que el transformen modelant la seva fesomia segons les necessitats de cada època i les vicissituds dels moments històrics successius. La configuració de les ciutats a través del temps és, doncs, l'herència material més visible dels homes i dones que l'han governada, de les institucions civils i religioses que n'han impulsat els grans monuments, dels prohoms amb possibles per edificar-hi. I, més directament, d'aquells veïns la missió dels quals ha estat donar forma, amb més o menys capacitat, amb més o menys (o cap) voluntat de transcendència i lluïment, al suport físic de les ciutats: els seus edificis.

El llibre de Gemma Domènech (Girona, 1970), una versió resumida de l'encomiable esforç de recerca que va culminar en la seva tesi doctoral, se centra, precisament, en aquells que amb el seu ofici han estat al llarg del temps els responsables més immediats de la construcció —i reconstrucció quan ha calgut, que no han estat poques vegades— de l'estructura urbana

de la ciutat de Girona entre els segles XV i XVIII: els picapedrers, els mestres de cases, els fusters i els escultors. Destaca en aquest llibre un monumental inventari de noms, més de 1.300 individus, alguns (els menys) relativament coneguts gràcies a la transcendència de la seva obra, i altres, la majoria, personatges l'únic objectiu dels quals fou el desenvolupament del seu ofici per tirar endavant la família i el taller. Una relació de noms que és també un immens portal obert a futures recerques que puguin anar completant les siluetes d'aquests mestres, artesans i artistes, d'una manera individualitzada.

Aquest estudi, això no obstant, no pretén únicament treure a la llum noms i cognoms, confegir una genealogia profusa i documentada, però esquemàtica al capdavant, sinó que també aborda l'anàlisi global del col·lectiu socioprofessional sobre el qual dirigeix la seva mirada. L'aproximació a la condició social, econòmica i laboral, a l'organització i jerarquització dels oficis descrits, se'ns presenta en el treball de Domènech a través de la Confraria dels Sants Quatre Màrtirs, una organització on convergeix el doble vessant devocional i professional de mestres de cases, picapedrers, fusters i escultors i que l'autora utilitza com a fil conductor per anar teixint la seva anàlisi. Aquest treball, en definitiva, té com a objectiu (amb una edició